

§ 126 Ansvar för fristående kyrkliga stiftelser

TOMAS JANSSON:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Min motion 2011:28 har föränletts av ett utslag i Överklagandenämnden. Det gällde en konflikt mellan fjällkyrkan i Sälen och Lima-Transtrands församling om vem som skulle få rätt att bedriva kyrklig verksamhet på fjället. Min motion handlar inte så mycket om den konflikten utan den handlar om Överklagandenämndens beslut.

Överklagandenämnden beslutar nämligen att det enligt vår kyrkoordning är den lokala församlingen som måste ge sitt medgivande om kyrklig verksamhet skulle äga rum uppe på fjället. Nu skulle jag vilja be att få teknikernas första bild på tavlorna. Här ska det komma upp en väldigt central paragraf i vår kyrkoordning, vilken är den så kallade vistelseparagrafen: "Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen." Vistelsebegreppet i sig är oproblematiskt och det vänder jag mig inte på något sätt emot. Syftet med denna formulering är att den lokala församlingen ska ha ett ansvar, inte bara för dem som råkar bo där utan för alla kyrkans medlemmar som råkar komma dit.

Som det blir nu har man också fått monopol på den kyrkliga verksamheten. Det finns i vår kyrka hundratals stiftelser och organisationer som på olika sätt är knutna till Svenska kyrkan. Svenska kyrkans centrala organisation är församlingar, stift och den nationella nivån, men vi har också alla dessa andra organisationer. Vi har stiftsgårdar, retreatgårdar, kloster, studentkyrkor, EFS-föreningar – hur många olika ställen som helst. Många bedriver kyrklig verksamhet. På stiftsgårdarna firar man gudstjänster, på retreatgårdarna förekommer mässor. Konfirmerationer äger rum på lägergårdar i olika organisationers regi och EFS-föreningarna firar förstas gudstjänster.

Enligt Överklagandenämnden har vi just nu i vår svenska kyrka ett regelverk som säger, att den lokala församlingen måste ge sitt medgivande till all denna kyrkliga verksamhet som råkar äga rum inom den lokala församlingens geografiska gränser. Det här var inte avsikten med vistelseparagrafen. I fjällkyrkofallet har det här ställt till med stora bekymmer och besvär och dessutom en onödig konflikt, och jag tycks kunna utlova att liknande konflikter kommer att dyka upp i framtiden i vår kyrka om ingenting görs. Det räcker med en kyrkoherde som kommer i konflikt med föreståndaren för den kyrkliga stiftelsen och vi har kampen i full gång. Faktum är att man kan fråga sig, om man i dag får fira husandakt utan församlingens medgivande.

Vad kan vi då göra åt detta? Det där handlar om styrning och ledning. Det är inte rimligt att kyrkoordningen fastställer att styrning och ledning enbart tillkommer den lokala församlingen, att makten också kan utövas över andra juridiska personer, vilket det är frågan om här. Mitt yrkande är därför en liten lätt revidering av vistelseparagrafen. Nu skulle jag vilja be teknikerna om min bild nummer två, där jag föreslår att vi lägger in små korta ord, "i sin". "Församlingen har i sin verksamhet ansvar för alla som vistas i församlingen." Detta är en liten lösning, det är en enkel lösning och den löser upp hela problematiken. Den räddar vistelseparagrafens innebörd att församlingen i sin verksamhet ska ansvara för alla som vistas där. Genom denna lätta revidering hamnar vi inte i den rävsaxen att församlingen måste ge sitt medgivande till allsköns typer av kyrklig verksamhet för att den över huvud taget ska få äga rum.

Därför yrkar jag att denna förändring i kyrkoordningen ska genomföras.

ORDFÖRANDEN:

Detta yrkande kan du inte få lägga, eftersom det inte är berett i Kyrkorättsutskottet. Det skulle ha lagts tidigare så att det hade varit med i behandlingen. Det är inte berett och kan inte tas upp.

TOMAS JANSSON:

Jag minns att Mats Hagelin, tror jag det var, i förhandlingarna la fram en önskan om en förändrad text i kyrkoordningen. Detta var helt okej. Om då inte jag får göra det skulle jag känna mig lite förorättad.

ORDFÖRANDEN:

Vi har ingen chans att få ett kyrkomötesutskott som behandlar detta i tid nu. Därför kommer det inte upp.

LENNART SACRÉDEUS:

Herr ordförande! Jag vill tacka Tomas Jansson för en viktig motion men samtidigt utan att göra Tomas besviken yrka bifall till utskottet. Det är efter förra replikskiftet viktigt att utskottet får all ära och beröm. Det förtjänar de. Utskottet föreslår att "kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2011:28 uppdra till kyrkostyrelsen att förutsättningslöst belysa de frågeställningar, samt vid behov föreslå ändringar i kyrkoordningen, som kan uppstå när församlingsverksamhet i Svenska kyrkans namn bedrivs av föreningar, stiftelser eller i andra associationsformer".

Herr ordförande! Jag menar att Tomas Janssons motion har blivit väldigt väl och sakligt behandlad av utskottet. Jag menar också att hans formulering nyligen presenterad på overhead är välfunnen och mycket väl kan vinna ett allmänt stöd, fast först om 12 månader. Det är visserligen inte snabbare än vad svaren på medlemsförslagen skulle ta. Det skulle gå på ett halvår. Jag tror att vi kommer att föra den här frågan framåt. Att jag går upp här har att göra med att en mycket infekterad strid, som Tomas berättade om, under en längre tid har pågått i Västerås stift, mitt hemstift, mellan fjällkyrkan och den lokala Lima-Transtrands församling och som har fått ett beslut i den frågan som för många inte känns tillfredsställande, särskilt inte för stiftet.

Tack för utskottets beredning. Jag tror att kyrkostyrelsen har ett väldigt viktigt uppdrag framför sig att bereda det här ärendet. Bifall till utskottet. Tack.

BISKOP THOMAS SÖDERBERG:

Ordförande! För det första skulle jag vilja säga att Västerås stift gör vad vi kan för att utveckla den kyrkorättsliga praxisen genom att få frågor prövade i Överklagandenämnden. Vi brukar för det mesta ha någon fråga där.

För det andra: Det som Tomas Jansson nu har tagit upp är en stiftsintern fråga, frågan om på vilket sätt vi ska kunna leva tillsammans som kyrka och att kunna hitta goda förutsättningar för samverkan oavsett hur det ser ut i organisationsformer och liknande. Jag har som biskop ett stort ansvar. Det har också min stiftsstyrelse, i vilken Tomas Jansson deltar, och domkapitlet tillsammans med kontraktsprost och – inte minst – de som är inblandade i det på lokal nivå. Det ska inte lösas av kyrkomötet och kan inte lösas av kyrkomötet.

För det tredje måste jag säga att du, Tomas, tyvärr har missförstått det här. I Överklagandenämndens beslut handlar det inte om att det som är insamlingsstiftelsen i Sälenfjällen inte har rätt att bedriva verksamhet. Vad Överklagandenäm-

den säger är, att stiftet inte får ge anslag till den verksamheten, om det inte är så att man är överens med församlingen. Det är det som själva sakfrågan gäller.

Sedan får vi arbeta vidare, och jag tycker väl att utskottet har gjort en god prövning av detta för att kunna se, på vilket sätt vi ska kunna använda vistelsebegreppet och mångfald, samverkan, samarbete och detta med att kunna se att det som det ytterst handlar om är att ha ett ansvar för de människor som lever och verkar i en bygd men också för dem som kommer dit. Det får vi ta på allvar och jobba vidare med.

TOMAS JANSSON:

Om det är så att detta ärende har hamnat väldigt sent i föredragningslistan under våra dagar och att jag därför inte tillåts samma behandling som vissa andra motioner och ärenden, får jag givetvis finna mig i presidiets beslut.

Jag vill ändå passa på och tacka utskottet, som jag tycker har gjort en välvillig behandling av motionen. Det föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att se över den här frågeställningen. Jag kan väl bara då till kyrkostyrelsen hälsa, att jag skickar med den här lilla idén om revidering av vistelseparagrafen som ett litet tips man kanske kan titta på.

Jag vill svara biskop Thomas att mitt ärende här egentligen inte handlade om fjällkyrkokonflikten. Det har ett mycket vidare perspektiv. Det handlar om hur Svenska kyrkan ska hantera relationen mellan församlingar och stiftelser av olika slag i stort. Med det beslut som vi har fått från Överklagandenämnden har vi ett fått ett papper, svart på vitt, som säger att medgivande krävs. Jag tror inte att det är en lycklig formulering och därför tror jag vi behöver se över vår kyrkoordning för att undvika framtida konflikter i kyrkan.

ORDFÖRANDEN:

Jag vill först förklara för Tomas Jansson, att det är så att vi har gett direktiv till alla utskott. Om det är något ärende som föranleder någon ändring i kyrkoordningen ska det remitteras till Kyrkorättsutskottet, så att de tittar på det innan det kommer upp till beslut. I din motion finns ingenting som pekar på att det skulle vara så och därför har det inte remitterats till Kyrkorättsutskottet. Därmed kan du inte få igenom ditt yrkande nu.

BISKOP THOMAS SÖDERBERG (REPLIK):

Ordförande! Återigen måste jag säga, Tomas, att detta egentligen inte handlar om relationen mellan en församling och en stiftelse. Det handlar om relationen mellan en församling och stiftet, nämligen hur stiftet gör sina anslag till en stiftelse som har församlingsliknande verksamhet i en territoriell församling.

TORGNY LARSSON:

Ordförande! Vid denna sena timma ska jag nöja mig med att yrka bifall till utskottet och avslag till motion 2011:28. Dessutom vill jag uttrycka att det här med vistelsebegreppet var ett väldigt viktigt beslut som togs när det också kom att ingå i församlingarnas ansvarsområde. Bevare mig väl för sådana snabba förändringar som Tomas Jansson föreslog. Förändringar av den typen ska noga prövas. Jag förstår att det av formella skäl inte kan tas upp. Tack.